

УДК 351

Юрик Наталія, Пихальська Іванна, Петренко Наталія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ – ОСНОВА ФІЛОСОФІЇ БІЗНЕСУ

Yuryk Nataliia, Pykhalska Ivanna, Petrenko Nataliia

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

SOCIAL RESPONSIBILITY IS THE BASIS OF BUSINESS PHILOSOPHY

Соціальна відповідальність підприємства передбачає свідоме реагування на соціальні проблеми, як в процесі діяльності підприємства, так і в процесі його розвитку. Це вимагає від нього дотримання норм, встановлених законом, і ведення виробничо-господарської діяльності відповідно до цих вимог. Корпоративна соціальна відповідальність – це відповідальність компанії за свою діяльність перед усіма людьми та організаціями, з якими вона взаємодіє в процесі діяльності, а також перед суспільством у цілому для отримання соціальних вигод [1].

Щодо соціальної відповідальності бізнесу, то вона сприяє розвитку та підвищенню іміджу компанії, а її уникнення послаблює економічні можливості підприємства. Це, у свою чергу, дає підстави вважати, що ті, хто не використовує наявну владу в правильному соціально-відповідальному напрямку, має всі шанси до втрати цієї влади. Зростання соціальної відповідальності можна вважати природним процесом. Адже в умовах зростання глобальних загроз, особливо екологічних, техногенних та інших, підвищення відповідальності є однією з умов подальшого прогресу людства. Саме тому, в умовах війни та кризи, виникає потреба розібратися з поняттями «відповідальність» та «свобода», якими не коректно оперують і роблять свідомі підміни. Варто зазначити, що у філософії категорія «відповідальність» вважається спорідненою та взаємозалежною з поняттям «свобода». Однак, дані поняття несуть своє індивідуальне змістовне навантаження і вимагають чіткості їх трактування.

Свобода, як зазначають науковці, є категорією, що характеризує сутність людини та її існування, яка пропонує можливість свідомого вибору варіантів поведінки. Свобода є передумовою відповідальності. Людина може бути відповідальною лише тоді, коли вона вільна приймати рішення та виконувати їх. Відповідальність є наслідком свободи. Потенційно це передбачає відповідальність, але лише за умови досягнення власної свободи [1].

Індивідуальна свобода та відповідальність є домінуючими ідеями екзистенціалізму, який визначає свободу як фундаментальну рису людського існування, що дає людині можливість самотворити та обирати своє майбутнє. Людина вільна, але її свобода виражається у виборі власної внутрішньої духовно-моральної точки зору. Тому вона несе відповідальність за свої дії, лише якщо вона має свободу воліти, вибирати та виконувати ці дії [1].

Екзистенціалісти пояснюють, що будь-який людський вибір і дія завжди відбуваються в певній ситуації, тобто в світі і в оточенні інших. Таким чином, визнається, що індивідуальний вибір і діяльність все ще залежать від інших людей, які певною мірою їх обмежують. Тому діяльність індивіда ніколи не повинна суперечити інтересам чи потребам інших. Це важливо для ведення бізнесу без шкоди для навколишнього середовища та людей. Питання співвідношення свободи та відповідальності є особливо актуальним у контексті суспільних перетворень, які відбуваються сьогодні в Україні. У цьому контексті соціальну відповідальність слід розглядати у двох аспектах: по-перше – це обов'язок окремих осіб або організацій приймати рішення, які приносять користь суспільству, компанії, громаді та кожній окремій людині, що відображає етичний і моральний вимір суспільних відносин.

Визнання та прийняття соціальної відповідальності ґрунтується на бажанні зробити свій внесок у розвиток суспільства, навіть якщо це не пов'язано з жодними зобов'язаннями чи особистою вигодою; по-друге, соціальна відповідальність є універсальною формою зв'язку і взаємозалежності між індивідами, державою і суспільством, їх здатністю оцінювати наслідки своєї діяльності для сталого суспільного розвитку. Це найкращий спосіб узгодження інтересів, прав і обов'язків соціальних суб'єктів, своєрідне взаємне обмеження їхніх дій щодо природних, економічних, соціальних і культурних реалій. Тому взаємовідносини між державою, бізнесом і громадянами повинні будуватися на принципі соціальної відповідальності, що є запорукою успішного розвитку суспільства.

Парадигма соціальної відповідальності бізнесу набуває все більшої популярності як система етичних норм і принципів соціальної справедливості. Тому сучасна бізнес-діяльність повинна змінити свою однобічну спрямованість на отримання надприбутків і використовувати частину з них на соціальні цілі.

Слід також зазначити, що в сучасній міжнародній практиці зростає значення етичних, моральних і правових підходів до економічної діяльності. Такі авторитетні організації, як ООН, Міжнародна організація праці та Організація економічного співробітництва та розвитку, все частіше наголошують на важливості банківських та корпоративних інвестицій у розвиток соціальної інфраструктури, такої як охорона здоров'я, дозвілля, освіта та навколишнє середовище [2].

Реалізація конкретних соціальних проектів та програм, створення системи корпоративної соціальної відповідальності, творення бази даних соціальних та екологічних ініціатив, які можуть бути впроваджені, могли б брати участь у тих проектах, що реалізуються державними та громадськими органами, організаційними та бізнес-структурами [3]. На нашу думку, це сприятиме підвищенню збільшенню кількості рівня корпоративної соціальної відповідальності в Україні і разом з тим прогресивним змінам у суспільстві.

Таким чином, соціальна відповідальність – це категорія, яка ґрунтується на свободі та відображає прагнення реалізувати цілі суспільства; категорія, що базується на свободі і відображає прагнення реалізувати не лише утилітарні цілі, але й здійснювати суспільно корисну діяльність, як глобальний виклик, що стоїть перед людством у ХХІ столітті, а також здійснювати суспільно корисну діяльність.

Врешті-решт, впровадження європейських стандартів ведення бізнесу включає в себе і морально-етичні аспекти економічної діяльності, де соціальна відповідальність є фундаментальною основою та умовою для сталого розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Єрмоєнко О. О. Свобода як обов'язкова передумова відповідальності. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. 2016. Випуск 24. С. 52-57.
2. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу: Монографія /за загальною редакцією М. П. Буковинської. К.: ЦП «Компринт». 2015. 297 с.
3. Резнік Н. Соціальна відповідальність бізнесу: сутнісно-теоретичні аспекти. *Журнал європейської економіки*. 2014. Том 13 (№3). С. 296-303.
4. Краузе О. І., Юрик Н. Є. Соціальна відповідальність суб'єктів ринку праці. *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. 2023. №4. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-4-8859>